

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА

Кораблебудівний навчально-науковий інститут
Кафедра екології та природоохоронних технологій

Код РПНД E73325/ E73326

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Program of the Discipline

ЕКОЛОГІЯ ТА ЕКОЛОГІЧНА ЕТИКА/ОСНОВИ РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ

Ecology and environmental ethics / Fundamentals of resource conservation

рівень вищої освіти бакалавр

тип дисципліни вибіркова

мова викладання українська

Миколаїв, 2021 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Екологія та екологічна етика/Основи ресурсозбереження» є однією із складових комплексної підготовки фахівців галузі знань 06 Журналістика спеціальності 061 Журналістика освітньої програми Реклама і зв'язки з громадськістю.

“_25_”_08_2021 року. – 19 с.

Розробник: к.с.-г.н., доц. О.Л. Гіржева

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Екологія та екологічна етика/Основи ресурсозбереження» розглянуто на засіданні кафедри екології та природоохоронних технологій

Протокол від №_1_ від “_25_”_08_2021 року.

Завідувачка кафедри, д.т.н., проф.

Г.Г. Трохименко

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Екологія та екологічна етика/Основи ресурсозбереження» розглянуто методичною комісією факультету екологічної та техногенної безпеки

Протокол від №_7_ від “_25_”_08_2021 року.

Голова

С.М. Літвак

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Екологія та екологічна етика/Основи ресурсозбереження» погоджено з навчальним відділом

Начальник відділу

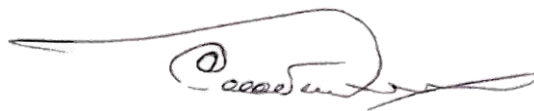

А.В. Лабарткава

Робочу програму навчальної дисципліни «Екологія та екологічна етика/Основи ресурсозбереження» затверджено Навчально-методичною радою НУК

Протокол від №_2_ від “_26_”_08_2021 року.

Голова НМР НУК

Є.І. Трушляков

© НУК, 2021 рік

ЗМІСТ

Вступ	5
1. Опис навчальної дисципліни	6
2. Мета вивчення навчальної дисципліни	6
3. Передумови для вивчення дисципліни	7
4. Очікувані результати навчання	7
5. Програма навчальної дисципліни	8
6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методів їх демонстрування	11
7. Форми поточного та підсумкового контролю	12
8. Критерії оцінювання результатів навчання	13
9. Засоби навчання	17
10. Рекомендовані джерела інформації	18

ВСТУП

Анотація

Навчальна дисципліна «Екологія та екологічна етика/Основи ресурсозбереження» це складна багатогранна дисципліна, яка поєднує природничі, гуманітарні, соціальні та інженерно-математичні науки з метою пошуку шляхів оптимального розвитку людства на максимально далеку перспективу, вироблення нових методів збереження біосфери планети. «Екологія та екологічна етика/Основи ресурсозбереження» є однією з вибіркових навчальних дисциплін для підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «бакалавр» зі спеціальності 061 Журналістика, яка забезпечує формування базових екологічних знань, набуття та поглиблення знань з еколого-етичних проблем суспільства; формування та розвиток культури етичного мислення, моральних почуттів, моральної самосвідомості людини, етичних знань студентів, уміння аналізувати моральний досвід різних поколінь людства та власного народу; вироблення навичок самостійного аналізу свого внутрішнього світу, умінь застосовувати отриманні знання при оцінці конкретної ситуації; формування ціннісних орієнтирів у студентів відповідно до ідеалів гуманізму, демократії, соціальної справедливості, поваги до особистості виховувати активну громадянську позицію – сприяти моральному самовдосконаленню людини і майбутнього фахівця.

Ключові слова: *довкілля, екологія, цінності природи, екологічна етика, забруднення, екосистеми, природоохоронні зони.*

Abstract

The discipline "Ecology and Environmental Ethics / Fundamentals of Resource Conservation" is a complex multifaceted discipline that combines natural sciences, humanities, social sciences and engineering and mathematics in order to find ways of optimal human development in the long run, developing new methods of preserving the planet's biosphere. "Ecology and Environmental Ethics/Fundamentals of Resource Conservation" is one of the elective disciplines for the preparation of applicants for higher education "Bachelor" in specialty 061 Journalism, which provides the formation of basic environmental knowledge, acquisition and deepening of knowledge on environmental and ethical issues; formation and development of the culture of ethical thinking, moral feelings, moral self-consciousness of man, ethical knowledge of students, the ability to analyze the moral experience of different generations of mankind and their own people; developing skills of independent analysis of their inner world, the ability to apply the acquired knowledge in assessing a particular situation; formation of values in students in accordance with the ideals of humanism, democracy, social justice, respect for the individual to cultivate an active civic position - to promote moral self-improvement of man and future specialist.

Key words: *environment, ecology, values of nature, ecological ethics, contamination, ecosystems, nature protection zones.*

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Галузь знань 06 Журналістика	Вибіркова	
Модулів – 1	Спеціальність 061 Журналістика Освітня програма: "Реклама і зв`язки з громадськістю"	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		3-й	3-й
		Семестр	
Електронний адрес РПНД на сайті Університету. E73325/ E73326		5-й	5-й
		Лекцій	
		30 год.	10 год.
		Практичні заняття	
		-	-
		Лабораторні	
Загальна кількість годин <u>90</u>		- год.	- год.
	Самостійна робота		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – <u>2</u> ; самостійної роботи студента – <u>4</u> .	Освітній рівень: перший(бакалаврський)	60 год.	80 год.
		Індивідуальні завдання:	
		-	-
		Вид контролю: залік	

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Екологія та екологічна етика/Основи ресурсозбереження» це ознайомлення студентів із закономірностями взаємодії суспільства та природи; основними природоохоронними проблемами, що виникають в умовах сучасного промислового виробництва; впливом зміненого середовища на людину; засобами захисту, відновлення і раціонального використання природних ресурсів; управлінням якістю навколишнього середовища на базі сучасних досягнень науки, техніки та технології із захисту навколишнього природного середовища. Завданнями вивчення дисципліни «Екологія та екологічна етика/Основи ресурсозбереження» є формування у студентів сучасних уявлень про біологічні системи від рівня організму до біосфери в їх взаємодіях з довкіллям, відповідно до освітньо-професійної програми таких компетентностей:

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК06. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами для вивчення дисципліни є знання отриманні з циклу загальної підготовки з таких дисциплін як Безпека життєдіяльності/Техногенна безпека.

4. Очікувані результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів таких результатів навчання:

ПР01. Пояснювати свої виробничі дії та операції на основі отриманих знань

ПР04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел

ПР08. Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовний модуль 1. Наукові основи екології, екологічні проблеми світу і України.

ТЕМА 1. Наукові засади раціонального природокористування й охорони навколишнього середовища. [4] стр. 27-33, [15] стр. 7-14.

ТЕМА 2. Форми антропогенного впливу на навколишнє середовище. Еколого-етичні проблеми серед глобальних проблем людства. [5] стр. 6-43.

ТЕМА 3. Континентальні водні ресурси, їх збереження та примноження. [2] стр. 48-62.

ТЕМА 4. Наземні екосистеми. Планування раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища. [11] стр. 17-51.

ТЕМА 5. Екологічна етика і природоохоронна естетика. Етичні принципи заповідної справи.

Змістовний модуль 2. Практичні аспекти екології та екологічної етики.

ТЕМА 6. Економічний механізм природокористування та соціальна ефективність здійснення природоохоронних заходів. [3] стр. 66-78, [9] стр. 28-44, [11] стр. 48-69, 110-123.

ТЕМА 7. Науково-технічний прогрес та довкілля. [9] стр. 17-26, [13] стр. 21-33.

ТЕМА 8. Оцінка впливу на довкілля та проблеми її організації. Система екологічної інформації. [14] стр. 88-103, [16] стр. 67-89.

ТЕМА 9. Етика сталого розвитку. Можливості України у переході до сталого розвитку. [12] стр. 102-133, [14] стр. 96-114, [3] стр. 6-43; [7] стр. 33-39, 48-55.

Змістовний модуль 3. Екологічна етика, природокористування майбутнього

ТЕМА 10. Фактори екологічної етики: відповідальність як аспект розвитку взаємодії “людина-природа” Морально-релігійні мотиви захисту дикої природи [9] стр. 76-93, [12] стр. 48-65. [13] стр. 79-103, [16] стр. 87-101.

ТЕМА 11. Етичні аспекти впровадження нанотехнологій в умовах розвитку інноваційного суспільства [3] стр. 101-132, [10] стр. 76-98.

ТЕМА 12. Екоетичне ставлення до природи: принципи, правила, мотиви та обов’язки. Права природи. [8] стр. 147-159, [13] стр. 86-122.

ТЕМА 13. Державне регулювання у сфері захисту тварин від жорстокого поводження. [12] стр. 102-133, [15] стр. 96-114.

ТЕМА 14. Природа як рекреаційний ресурс. Етичне сприйняття полювання та риболовлі. [5] стр. 34-55, [9] стр. 47-80, [11] стр. 66-90.

ТЕМА 15. Громадський рух на захист тварин та дикої Природи. Міжнародні правові стандарти гуманного поводження з тваринами. [11] стр. 69-93, [12] стр. 117-136.

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лек	пр	лаб	с.р.		лек	пр	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	7	8	9	10	11	12
Модуль 1										
Змістовий модуль 1. Наукові основи екології, екологічні проблеми світу і України										
ТЕМА 1. Наукові засади раціонального природокористування й охорони навколишнього середовища	6	2	-		4	7	2			5
ТЕМА 2. Форми антропогенного впливу на навколишнє середовище. Еколого-етичні проблеми серед глобальних проблем людства.	6	2	-		4	5				5
ТЕМА 3. Континентальні водні ресурси, їх збереження та примноження.	6	2	-		4	5				5
ТЕМА 4. Наземні екосистеми. Планування раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища.	6	2	-		4	5				5
ТЕМА 5. Екологічна етика і природоохоронна естетика. Етичні принципи заповідної справи	6	2	-		4	8	2			6
Разом за змістовим модулем 1	30	10	-	-	20	30	4	-	-	26
Змістовий модуль 2. Практичні аспекти екології та екологічної етики.										
ТЕМА 6. Економічний механізм природокористування та соціальна ефективність здійснення природоохоронних заходів	7	2	-	-	5	7	-	-	-	7
ТЕМА 7. Науково-технічний прогрес та довкілля	8	2	-	-	6	7	-	-	-	7
ТЕМА 8. Оцінка впливу на довкілля та проблеми її організації. Система екологічної інформації.	7	2	-	-	5	7	-		-	7

ТЕМА 9. Етика сталого розвитку. Можливості України у переході до сталого розвитку	8	2	-		6	9		2		7
Разом за змістовим модулем 2	30	8	-	-	22	30	2	-	-	28
Змістовий модуль 3. Екологічна етика, природокористування майбутнього										
ТЕМА 10. Фактори екологічної етики: відповідальність як аспект розвитку взаємодії “людина-природа” Морально-релігійні мотиви захисту дикої природи/	5	2	-	-	3	6		2	-	4
ТЕМА 11. Етичні аспекти впровадження нанотехнологій в умовах розвитку інноваційного суспільства	5	2	-	-	3	4		-	-	4
ТЕМА 12. Екоетичне ставлення до природи: принципи, правила, мотиви та обов’язки. Права природи	5	2	-	-	3	6		2	-	4
ТЕМА 13. Державне регулювання у сфері захисту тварин від жорстокого поводження	5	2	-	-	3	5				5
ТЕМА 14. Природа як рекреаційний ресурс. Етичне сприйняття полювання та риболовлі	5	2	-	-	3	5				5
ТЕМА 15. Громадський рух на захист тварин та дикої Природи. Міжнародні правові стандарти гуманного поводження з тваринами	5	2	-	-	3	4				4
Разом за змістовим модулем 3	30	12	-	-	18	30	4			26
Усього годин	90	30	-	-	60	90	10	-	-	80

Самостійна робота

Структура самостійної роботи

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

- підготовка до лекційних занять – 0,5 год/1 год. занять (1 година на 1 лекцію – денна форма навчання);
- написання рефератів, створення презентації, домашньої контрольної роботи, аналітичний огляд, аналіз проблемних ситуацій (обсяг однієї роботи 10-20 аркушів А4) – мінімум 15 годин на 1 роботу;
- підготовка до контрольних заходів – (15-30) год. на 1 захід.

Завдання для самостійної роботи

Завдання для самостійної роботи			
№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
Змістовний модуль 1			
1	Підготовка до лекційних занять	15	5
2	Підготовка самостійного завдання за вибраною темою	30	60
3	Підготовка до модульного контролю	15	15
Разом		60	80

6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методів їх демонстрування

Набуття здобувачами необхідних компетенцій відбувається через засвоєння програмного матеріалу та активізацію навчального процесу, а саме:

- роботою з літературою - опрацювання різних видів джерел, спрямоване на формування нових знань, їх закріплення, вироблення вмінь і навичок;
- пояснення - словесне розкриття причинно-наслідкових зв'язків і закономірностей у розвитку природи, людського суспільства і людського мислення;
- дискусії - обмін поглядами щодо конкретної проблеми з метою набуття нових знань, зміцнення власної думки, формування вміння її обстоювати;
- диспут - цілеспрямоване зіставлення різних поглядів на наукову чи суспільну проблематику з метою формування у здобувачів оцінних суджень, зміцнення світоглядних позицій;
- демонстрування - наочно-чуттєве ознайомлення здобувачів з явищами, процесами, об'єктами в їх природному вигляді;

При викладанні лекційного матеріалу застосовується як класична форма у вигляді лекції-презентації, лекції-повіді, а також лекція-співбесіда, лекція-диспут. Також використовуються відеоматеріали, аудіоматеріали, а також схематична наочність.

На сьогодні на практичних заняттях впроваджуються інноваційні методи та форми навчання, такі як кооперативне навчання: робота групами, парами, ротація трійками; колективно-групове

навчання: метод мікрофона та мозкового штурму; різні сучасні форми ведення дискусій: конференція, прес-конференція, дебати.

При проведенні практичних робіт застосовуються метод мікрофона, метод «Мозкового штурму», семінарські заняття, рольові ігри, метод вікторини, метод взаємного навчання, групові форми підготовки практичного заняття, метод спостереження, ілюстративні методи, а також контроль та самоконтроль.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання здобувачів є:

- реферат з презентацією роботи;
- модульна контрольна робота.

Рейтинг студента з дисципліни складається з балів, що він отримує:

- 1) за виконання самостійної роботи;
- 2) за модульну контрольну роботу;
- 3) оцінювання під час аудиторних занять;
- 4) залік (письмово або усно – за вибором студента)

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, результати самостійної роботи з науковою літературою та першоджерелами, а також якість виконання студентом самостійної роботи у вигляді реферату чи презентації.

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі та включає три теоретичні питання, відповіді на які дають можливість оцінити рівень оволодіння теоретичним матеріалом, а також вміння застосовувати ці знання при роботі екологом. Зразок варіанту модульної контрольної роботи:

- 1) Проблеми забруднення і охорони водних ресурсів України.
- 2) Екологічно чисті і ресурсозберігаючі технології; екологічно чиста продукція.
- 3) Екоцентричні принципи ставлення до природи. (Принцип неспричинення шкоди чи збитків жодній істоті в навколишньому природному середовищі чи екосистемі. Принцип невтручання. Етичні принципи заповідної справи.)

7. Форми поточного та підсумкового контролю.

Форми поточного контролю: усне опитування під час аудиторних занять, самостійна робота.

Форми проміжного контролю: модульна контрольна робота.

Форми підсумкового контролю: залік (п'ятий семестр).

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Підсумкова оцінка навчального курсу включає в себе оцінки з поточного контролю, а також при необхідності складанні заліку (п'ятий семестр). У кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок. У проміжних оцінках студент може набрати до 100 балів. Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки після досягнення результатів, запланованих робочою програмою навчальної дисципліни, що виражається в одній з позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

8. Критерії оцінювання результатів навчання

Критерії оцінювання під час аудиторних занять (усне опитування)

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки
3	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання конспекту першоджерел самостійної роботи

Оцінка	Критерії оцінювання теми
5	Відповідь студента містить повний, розгорнутий, правильний виклад матеріалу з поставленого питання; демонструє вірне розуміння змісту основних теоретичних положень; вказує на вміння давати змістовний та логічний аналіз матеріалу з поставленого питання; робити власні висновки
4	Студент дав досить змістовну відповідь на поставлене питання, але відповідь містить наступні недоліки: недостатня повнота, незначні неточності чи прогалини при поясненні того чи іншого аспекту питання; окремі формулювання є нечіткими; міститься інформація, котра не відноситься до змісту питання
3	Студент дав відповідь на поставлене питання, однак зміст відповіді свідчить про прогалини у знаннях з відповідного питання або ж про невірне розуміння окремих аспектів поставленого питання, а основні поняття носять тезисний характер; відповідь викладена з порушенням правил логіки при поданні матеріалу; не вміє робити власні висновки
2	Студент дав відповідь на поставлене питання з суттєвими помилками змістовного характеру, які свідчать про значні прогалини у знаннях з відповідного питання; відповідь викладена з порушенням правил логіки при поданні матеріалу; не вміє робити власні висновки.
1	Відповідь студента є неправильною, містить грубі змістовні помилки щодо принципових аспектів поставленого питання
0	Відповіді не подано зовсім

Критерії оцінювання самостійної роботи (студент самостійно обирає вид роботи)

Вид	Максимальна кількість балів
Конспект першоджерел	5
Реферат або презентація	5
Презентація	5

Критерії оцінювання реферату

Якісними критеріями оцінювання реферату студента є:

Новизна змісту:

а) самостійність у формулювання нового аспекту відомої проблеми, встановленні нових зв'язків (міжпредметних, внутрішньопредметних, інтеграційних);

б) уміння працювати з дослідженнями, аналітичною літературою, систематизувати й структурувати матеріал;

в) наявність авторської позиції, самостійність оцінок і суджень.

Ступінь розкриття сутності питання:

а) відповідність плану й змісту реферату його темі;

б) повнота й глибина знань з теми;

в) обґрунтованість способів і методів роботи з матеріалом;

г) уміння узагальнювати, робити висновки, зіставляти різні точки зору по одному питанню (проблемі).

Оцінка використаної літератури: чи розглянуті найбільш відомі роботи з теми дослідження (у т.ч. журнальні публікації останніх років, останні статистичні дані тощо).

Дотримання вимог до оформлення:

- а) правильність оформлення посилання на використану літературу, список літератури;
- б) оцінка грамотності й культури викладу, володіння термінологією;
- в) дотримання вимог до обсягу реферату.

Оцінка	Критерії оцінювання реферату
5	Виконано всі вимоги до написання й захисту реферату: позначені проблема й обґрунтована її актуальність, зроблено аналіз різних точок зору на проблему й логічно викладено власна позиція, тема розкрита повністю, сформульовано висновки, витримано обсяг роботи, дотримано вимоги до оформлення, подано правильні відповіді на питання по змісту реферату
4	Виконано основні вимоги до реферату, але допущено деякі недоліки: проблема позначена, але не достатньо обґрунтована її актуальність, зроблено короткий аналіз різних точок зору на проблему, але не викладено власна позиція, сформульовано висновки, але не достатньо узагальнено, подано правильні відповіді по змісту реферату, дотримано вимоги до оформлення
3	Основні вимоги до реферату і його захисту виконано, але є істотні відступи від вимог до реферування, зокрема: тема розкрита лише частково, допущено фактичні помилки в змісті, відсутня логічна послідовність у судженнях, відсутні висновки; не витримано обсяг реферату, є недоліки в оформленні; на додаткові питання при захисті подано неповні відповіді
2	Тема реферату не розкрита, студень показує істотне незрозуміння проблеми, не витримано обсяг реферату; є недоліки в оформленні; на додаткові питання при захисті подано не правильні відповіді або не дано зовсім.
1	Проведена робота, однак тема реферату не відповідає змісту, план – темі і змісту, не дотримано вимог до оформлення і літератури, при відповіді на питання не розуміє сутність теми
0	Реферат не написано

Критеріями оцінювання роботи з першоджерелами є здатність студента тезово розкрити зміст запропонованого матеріалу. Оцінювання реферату (презентації) здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела.

Критерії оцінювання презентації

Оцінка	Критерії оцінювання
5	Оцінюється робота студента, який вільно володіє матеріалом розробленого проекту, творче його осмислив, оперує поняттями та категоріями, вміє встановити зв'язок між теоретичною базою та практикою, залучає до відповіді самостійно опрацьовану літературу. Відповідає на додаткові запитання, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки. Презентація відповідає наступним вимогам: послідовність, інформативність матеріалу, цілісність, відеоряд.
4	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє матеріалом розробленого проекту, орієнтується в ньому, оперує необхідним колом понять та категорій щодо проекту, вміє встановити зв'язок між теоретичною базою та практикою. Відповідь з незначною кількістю помилок, відповідає на додаткові запитання, але не має аргументованої думки, висновки не повні. Презентація частково відповідає наступним вимогам: послідовність, інформативність матеріалу, цілісність, відеоряд.

3	Оцінюється робота студента, який виконав проект який містить значну кількість недоліків і помилок, неповне висвітлення змісту питань володіє матеріалом і частково відповідає на додаткові питання, недостатньо відповідає на питання, не може зробити аргументовані висновки. Презентація частково відповідає наступним вимогам: послідовність, інформативність матеріалу, цілісність, відеоряд.
2	Проект виконано не правильно, студень показує істотне незрозуміння проблеми, в роботі не виконано всі завдання; або студент не здатен захистити результати поданого проекту
1	Проект відзначається фрагментарністю, студень показує істотне незрозуміння проблеми, в роботі не виконано всі завдання; однак студент володіє умінням здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу
0	Оцінюється робота студента, який не виконав індивідуальне завдання

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів за три відповіді складає 15 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

Оцінка	Критерії оцінювання модульної контрольної роботи
14-15	Відповідь студента містить повний, розгорнутий, правильний виклад матеріалу з поставленого питання; демонструє вірне розуміння змісту основних теоретичних положень; вказує на вміння давати змістовний та логічний аналіз матеріалу з поставленого питання; демонструє знання різних підходів щодо певної науково-теоретичної чи науково-практичної проблеми, пов'язаної з поставленим питанням, здатність робити власні висновки
11-13	Студент дав досить змістовну відповідь на поставлене питання, але відповідь містить наступні недоліки: недостатня повнота, незначні неточності чи прогалини при поясненні того чи іншого аспекту питання; - недостатньо детально розкритий предмет запитання; окремі формулювання є нечіткими; міститься інформація, котра не відноситься до змісту питання
7-10	Студент дав відповідь на поставлене питання, однак зміст відповіді свідчить про прогалини у знаннях з відповідного питання або ж про невірне розуміння окремих аспектів поставленого питання, а основні поняття носять тезисний характер; відповідь викладена з порушенням правил логіки при поданні матеріалу
3-5	Студент дав відповідь на поставлене питання з суттєвими помилками змістовного характеру, які свідчать про значні прогалини у знаннях з відповідного питання; відповідь викладена з порушенням правил логіки при поданні матеріалу.
1-2	Відповідь студента є неправильною, містить грубі змістовні помилки щодо принципових аспектів поставленого питання
0	Відповіді не подано зовсім

Критерії оцінювання під час складання заліку

21-25 балів отримують студенти, які повно та ґрунтовно розкрили теоретичні питання заліку, використавши при цьому не лише обов'язкову, а й додаткову літературу.

16- 20 балів отримують студенти, які в цілому розкрили теоретичні питання, однак не повно і допустивши деякі неточності. При цьому не використав на достатньому рівні обов'язкову літературу.

11-15 балів отримують студенти, які правильно визначили сутність питань, але розкрили їх не повністю, допустивши деякі незначні помилки.

7-10 балів отримують студенти, які правильно визначили сутність питань, розкривши їх лише частково і допустивши при цьому окремі помилки, котрі не впливають на загальне розуміння питання.

4-6 балів отримують студенти, які правильно визначили сутність питань заліку, недостатньо або поверхово розкривши більшість окремих положень і допустивши при цьому окремі помилки, які частково вплинули на загальне розуміння проблеми.

0-3 балів отримують студенти, які частково та поверхово розкрили лише окремі положення питань і допустили при цьому певні суттєві помилки, котрі значно вплинули на загальне розуміння питання.

Форми контролю та розподіл балів за ними

№	Форма контролю	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Усна відповідь при опитуванні на аудиторних заняттях	5x5 балів = 25 балів	2x5 балів=10 балів
2	Модульні контрольні роботи за змістовними модулями	1x15= 15 балів	1x15=15 балів
3	Оцінювання самостійної роботи (за вибором)	7x5 балів = 35	10x5 балів =50
4	<i>Залік</i>	25	25
<i>Разом за дисципліну</i>		78-100	75-100

9. Засоби навчання

Як наочний матеріал на лекціях застосовується презентації. На сьогодні впроваджуються інноваційні методи та форми навчання, такі як кооперативне навчання: робота групами, парами, ротація трійками; колективно-групове навчання: метод мікрофона та мозкового штурму; різні сучасні форми ведення дискусій: конференція, прес-конференція, дебати.

З метою роз'яснення найбільш складних питань дисципліни та підвищення якості виконання індивідуального завдання проводяться групові та індивідуальні консультації за розкладом кафедри.

Під час проведення контрольних заходів рівень засвоєння матеріалу змістового модуля оцінюється шляхом проведення модульної контрольної роботи (МКР) та виконання самостійних та деяких індивідуальних робіт.

З метою забезпечення наочності лекцій під час їх проведення використовуються такі наочні матеріали: тематичні плакати, схеми, спеціалізовані карти, матриці і таблиці планів експериментів реально виконаних наукових досліджень, анотовані і підсумкові звіти НДР, ОВД, проектна

документація, ДСТУ, ГОСТи, ОСТи та інша нормативна документація.

10. Рекомендована література

Базова:

1. Кучерявий В.Л. Екологія. — Львів: Світ, 2000. — 500 с.
2. Мусієнко М.М., Серебряков В.В., Брайон О.В. Екологія. Охорона природи: Словник-довідник. — К.: Знання. 2002. — 550 с.
3. Назарук М.М. Основи екології та соціоекології. — Львів: Афіша, 1999. — 255 с.
4. Серебряков В.В. Основи екології: Підручник. — К.: Знання-Прес, 2002. — 300 с.
5. Сухарев С. М., Чудак С. О., Сухарева О.Ю. Технологія та охорона навколишнього середовища: Навч. посіб. — Львів: Новий Світ — 2000, 2004. — 256 с.
6. Бойчук Ю. Д. Екологія і охорона навколишнього середовища Суми: Унів. кн., 2002. 284 с.
7. Василенко Л. Б. Екологія людини: метод. посіб.: у 2-х ч. Харків : Скорпіон, 2009. Ч. 1. 2009. 80 с.; Ч. 2. 2009. 100 с.
8. Гардашук Т. Екоосвіта як відповідь на виклики сучасності // Сучасність. 2007. № 11 12. С. 148 156.
9. Жарова Л. В. Екологічне підприємство та екологізація підприємництва: теорія, організація, управління: моногр. Суми: Університетська книга, 2009. 240 с.
10. Ілляшенко С. М. Формування ринку екологічних інновацій: моногр. Суми: Університетська книга, 2002. 250 с.
11. Козуля Т. В. Процеси екологічного регулювання. Концепція корпоративної екологічної системи. Харків, 2010. 587 с.
12. Корабльова А. І. Екологія: взаємини людини і природи: навч. посіб. Дніпропетровськ: Поліграфіст, 2003. 364 с.
13. Кунах О. М. Основи екології людини: навч. посіб. Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара. Дніпропетровськ, 2009. 127 с.
14. Марушевський Г. Б. Етика збалансованого розвитку: моногр. Київ: Центр еколог. освіти та інформації, 2008. 440 с.
15. Мельник Л. Г. Економіка природних ресурсів: навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2010. 346 с.
16. Швалб Ю. М. Еколого-психологічні чинники сучасного способу життя: моногр. Київ: Пед. думка, 2008. 276 с.

Допоміжна:

1. Бердніков Є. С., Бондар Л. О. Екологічне законодавство України: зб. нормат. актів та арбітраж. практики. У 2-х кн. Одеса: Латстар, 2001. Кн. 2, ч. 2. 2001. 643 с.
2. Бердніков Є. С., Бондар Л. О. Екологічне законодавство України: зб. нормат. актів та суд. практики. Харків: Одісей, 2002. 926 с.
3. Бойчук Ю. Д. Основи екології та екологічного права: навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2005. 368 с.
4. Бондарь Л. О. Екологічне право України : навч. посіб. Харків: Ксілон, 2006. 246 с.
6. Борейко В. Є. Захист природно-історичних святинь. Київ: Київ. еколого-культ. центр, 2003. 135 с.
7. Васюта О. А. Екологія і політика. У 2-х т. Чернівці, 1998. Т. 1. 215 с.; Т. 2. — 286 с.
8. Голубець М. А. Екологічний потенціал наземних екосистем. Львів: Поллі, 2005. 179 с.
9. Григор'єв М. К. Взаємозв'язок соціальної екології, економіки і права: автореф. дис. канд. філософ. наук : 09. 06. 2003 /; Південноукр. держ. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського (м. Одеса). Одеса, 2003. 20 с.
10. Грицик В. Екологія довкілля. Охорона природи : навч. посіб. Київ: Кондор, 2009. 292 с.

11. Губарець В. В. Древа помирають стоячи // Світ, який не повинен загинути. Людина і довкілля: сучас. Аспект. Київ: Техніка, 2009. С. 200-208.
12. Губарець В. В. Земні скарби не вічні // Світ, який не повинен загинути. Людина і довкілля: сучас. Аспект. Київ: Техніка, 2009. С. 286-294.
13. Довкілля і здоров'я людини: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Ужгород, 17 – 19 квіт. 2008 р.). Ужгород: Вид-во «Говерла», 2008. 400 с.
14. Екологічне законодавство України: законодав. акти. Полтава: Полтав. літератор, 1997. Ч. 1. 1997. 640 с.
15. Закони екології: навч. посіб. Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова; Укр. еколог. акад. наук. К., 2005. 179 с.
16. Концепції сучасного природокористування : навч. посіб. / уклад. І. В. Кібеч. Чернівці, 2009. 71 с.
17. Малахов І. М. Місцевий план дій з охорони довкілля: посіб. для тренерів та громадян. Київ, 2008. 48 с.
18. Огірко О. В. Християнська етика: навч. посіб. Львів : Свічадо, 2007. 160 с.
19. Павлов І. В. Економіка довкілля та природних ресурсів: інформ.-метод. матеріали. Рівне, 2009. 184 с.
20. Перепелиця О. П. Екохімія та ендоекологія елементів: Київ, 2004. 736 с.
21. Релестова О. Довкілля і хвороби // Дерево пізнання. 2006. № 64. С. 165-168.
22. Савельєв В. П. Етика: навч. посіб. Львів, 2007. 256 с.

11. Інформаційні ресурси

1. <http://www.cdpr.org.ua/content/view/196/9/>. – Ю. Винниченко. Що таке екологія.
2. http://www.librar.org.ua/sections_load.php?s=general_scientific_knowledge&id=65. – Голубець М. Як захистити екологію від «неекологів».
3. <http://www.olexandrivka.info/publ/12-1-0-32> – Доля Н. По яких вулицях ми ходимо, яким повітрям дихаємо.
4. <http://www.osvita.ua/school/theory/2963> – Корсун Л. Екологія та здоров'я людини.
5. <http://www.ecoclub.kiev.ua/index.php?go=Pages&in=view&id=39> – Костерін В. Екологічна безпека повинна стати національною ідеєю.
6. http://www.social-science.com.ua/jornal_content/365/516e7b59d5d14de1749dbf237f5ca78c – Лукашенко Т. Екологічні проблеми сталого розвитку та збереження навколишнього середовища в контексті навчання студентів. Предмет дослідження, основні завдання, проблеми господарської діяльності суспільства
7. http://www.slovyanochka.at.ua/publ/suchasnij_zmist_ekologichnogo_vikhovannja/1-1-0-22 – Плохій З. Сучасний зміст екологічного виховання.
8. <http://www.ratusha.lviv.ua/index.php?dn=news&to=art&id=210> – Руденко Ю. Приватне мисливство: виграє екологія?
9. <http://blogs.korrespondent.net/users/blog/svirida/a34311> – Свирида В. Державна система біологічної безпеки України.